

Kāpēc bankas jautā?

MAIJS, 2018



1. “Pazīsti savu klientu” princips jeb kāpēc bankas jautā?

Līdzīgi kā citur pasaulē, arī Latvijā banku pienākums ir īstenot principu “Pazīsti savu klientu” atbilstoši šādu normatīvo aktu prasībām:

- Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums;
- Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (FKTK) izdotie Klientu padziļinātās izpētes normatīvie noteikumi.

Principa “Pazīsti savu klientu” mērķis ir rūpēties par drošu vidi, novērst iespējamās naudas atmazgāšanas un terorisma finansēšanas riskus.

Lai to īstenotu, visu banku pienākums ir **iegūt informāciju par klientiem un viņu naudas līdzekļu izcelsmi.**



2. Ko bankas var jautāt klientiem?

Normatīvie akti (**Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma 28. pants**) paredz **bankām tiesības** pieprasīt un **klientiem pienākumu** iesniegt bankām klientu izpētei nepieciešamo **informāciju** un dokumentus, tai skaitā informāciju par klientu patiesajiem labuma guvējiem, klientu veiktajiem darījumiem, klientu un patieso labuma guvēju saimniecisko, personisko darbību, finansiālo stāvokli, naudas vai citu līdzekļu avotiem. Atsevišķos gadījumos bankas var pieprasīt arī citu papildu informāciju.

3. Vai klienti var atteikties sniegt banku pieprasīto informāciju?

Ja klienti nevēlas vai atsakās sniegt pieprasīto informāciju un dokumentus apjomā, kas ļauj veikt klientu izpēti pēc būtības, **normatīvie akti nosaka, ka bankas izbeidz darījuma attiecības** (**Klientu padziļinātās izpētes normatīvie noteikumi kredītiestādēm un licencētām maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm**) ar klientiem un pieprasa klientu saistību pirmstermiņa izpildi. Tāpēc, lai veiksmīgi turpinātu darījuma attiecības, ir svarīgi savlaicīgi iesniegt nepieciešamo informāciju un dokumentus.

4. Klienta izpēte, anketēšana, dokumenti

Izpildot tiesību aktu prasības un īstenojot “Pazīsti savu klientu” principu, ikvienai bankai jāveic klienta izpēte, kuras ietvaros tā saņem no klienta pieteikumu par konta atvēršanu, klienta aizpildītu anketu un:

- identificē klientu, pamatojoties uz **personu apliecinošu dokumentu**;
- noskaidro **politiski nozīmīgas personas** statusu;
- iegūst informāciju par klienta personisko vai **saimniecisko darbību**, kā arī **naudas līdzekļu izcelsmi**;
- noskaidro informāciju par **patieso labuma guvēju**;
- iegūst informāciju par **darījuma attiecību mērķi** un to paredzamo **būtību**;
- noskaidro klienta **nodokļu rezidenci**;
- veic **darījumu uzraudzību** un iegūst informāciju un dokumentus, kuri pamato kontos veiktos darījumus;
- veic klienta izpētes gaitā iegūto dokumentu, datu un informācijas uzglabāšanu un **regulāru aktualizēšanu**.

Politiski nozīmīga persona ir:

- persona, kas ieņem vai ir ieņēmusi **publiski nozīmīgu amatu** Latvijā vai ārvalstīs;
- persona, kas ir **ģimenes loceklis** vai **radnieks** personai, kas ieņem vai ir ieņēmusi publiski nozīmīgu amatu Latvijā vai ārvalstīs;
- persona, kas ir **cieši saistīta** ar personu, kas ieņem vai ir ieņēmusi publiski nozīmīgu amatu Latvijā vai ārvalstīs.



Patiesais labuma guvējs:

FIZISKĀ PERSONA – KOMERSANTA (JURIDISKĀS PERSONAS) ĪPAŠNIEKS VAI KONTROLĒJOŠĀ PERSONA, TAJĀ SKAITĀ PERSONA:

- kurai tieši vai netieši pieder vairāk nekā 25 procenti no komersanta (juridiskās personas) kapitāla daļām vai balsstiesīgajām akcijām;
- kura tieši vai netieši kontrolē komersantu (juridisko personu).
- kurai pieder juridiskais veidojums, kas nav komersants vai juridiskā persona;
- kuras interesēs ir izveidots vai darbojas juridisks veidojums, kas nav komersants vai juridiskā persona;

FIZISKĀ PERSONA, kuras vārdā, labā vai interesēs komersants (juridiskā persona):

- nodibina darījuma attiecības;
- veic gadījuma rakstura darījumu.

- kura tieši vai netieši kontrolē juridisko veidojumu, kas nav komersants vai juridiskā persona, piemēram, juridiskā veidojuma dibinātājs, pilnvarnieks vai pārraudzītājs (pārvaldnieks).

Nodokļu rezidence

Bankas pienākums ir noskaidrot klienta nodokļu rezidenci un nodokļu maksātāja reģistrācijas numuru, ja klients ir nodokļu rezidents valstī, kas iesaistījies [globālajā automatiskajā informācijas apmaiņā par finanšu kontiem](#), vai ASV nodokļu rezidents [Likums "Par nodokļiem un nodevām"](#).

5. Kas ir klienta identifikācija?

Atbilstoši likumu prasībām bankai ir pienākums **identificēt klientu pirms darījuma attiecību uzsākšanas**.



Banka identificē fizisko personu, pieprasot uzrādīt derīgu personu apliecinošu dokumentu.

Personu apliecinošu dokumentu veidi ir pase (pilsoņa pase, nepilsoņa pase, diplomātiskā pase, dienesta pase, bezvalstnieka ceļošanas dokuments, bēgļa ceļošanas dokuments, ceļošanas dokuments personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss) un personas apliecība (pilsoņa, nepilsoņa, Latvijā akreditētas starptautiskās organizācijas, diplomātiskās vai konsulārās pārstāvniecības personāla personas apliecība, pagaidu aizsardzībā esošas personas apliecība).

Identificējot juridisko personu, banka pārbauda dokumentus, kas apstiprina:

- juridiskās personas dibināšanas vai tiesiskās **reģistrācijas** faktu;
- ziņas par klienta **juridisko adresi**;
- pilnvaru vai citu dokumentus, kas apliecina konkrētas fiziskās personas **tiesības pārstāvēt** juridisko personu darījuma attiecībās ar banku.

6. Jebkura informācija par klientu ir konfidenciāla

Banku pienākums ir garantēt klientu personas, kontu, noguldījumu un darījumu noslēpumu ([Kredītiestāžu likuma 61. pants](#)).

Ziņas par klientu un viņa darījumiem, kuras banka iegūst, sniedzot finanšu pakalpojumus saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem, ir neizpaužamas ziņas, kas nesatur valsts noslēpumu ([Kredītiestāžu likuma 62. panta piektā daļa](#)).

Šādas ziņas banka var sniegt tikai pašam klientam un tā pārstāvjiem, bet Kredītiestāžu likumā noteiktajos gadījumos

– arī valsts institūcijām un amatpersonām ([Kredītiestāžu likuma 63. pants](#)).

Vairāk informācijas

1. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums
2. Kredītiestāžu likums
3. Likums "Par nodokļiem un nodevām"
4. FKTK Klientu padziļinātās izpētes normatīvie noteikumi kredītiestādēm un licencētām maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm
5. FKTK Ieteikumi kredītiestādēm un finanšu iestādēm politiski nozīmīgu personu (piemēram, deputāts, ministrs, tiesnesis), to ģimenes locekļu un ar tām cieši saistītu personu noskaidrošanai, izpētei un darījumu uzraudzībai
6. MK noteikumi "Kārtība, kādā finanšu iestāde izpilda finanšu kontu pienācīgas pārbaudes procedūras un sniedz informāciju par finanšu kontiem Valsts ieņēmumu dienestam"
7. Automātiskajā informācijas apmaiņā iesaistīto valstu saraksts
8. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas informācija
9. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas un sankciju ievērošanas politiku un vadlīnijas (2017)

